

PLAN VAN AANPAK NIEUWE TOERISTISCHE VISIE SCHOUWEN-DUIVELAND

1. Inleiding

Met deze bestuursopdracht starten we het traject voor een 'Visie Toeristische Hoofdstructuur' (hierna: 'THS'). Deze bestuursopdracht is een co-productie tussen gemeente en Recron. Ook andere partijen uit de recreatie-sector zijn betrokken bij de totstandkoming van deze bestuursopdracht. Gemeente en de sector zijn overtuigd van de waarde van een hechte samenwerking vanaf de basis in openheid en vertrouwen. We bouwen daarmee op een vernieuwende wijze voort op de al bestaande constructieve samenwerking vanuit het programma 'Schouwen-Duiveland kiest voor Toerisme (2004)'.

Nut een noodzaak voor het opstellen van een inspirerende THS zijn breed gedragen door de sector, zo bleek tijdens de startbijeenkomst met de sector op 7 november 2016. Een nieuwe visie helpt niet alleen om verder te kunnen investeren in een gezonde toekomst van de sector. De visie vormt ook aanleiding om het grote maatschappelijke belang van de sector voor ons eiland voor het voetlicht te brengen.

Ons eiland heeft nu al een krachtige positie als veelzijdig vakantie-eiland in Zeeland en de Delta. Aan deze positie moeten we echter blijven bouwen en continu werken aan de kwaliteit van de verblijfsrecreatie en het toeristische product in brede zin zoals infrastructuur, kwaliteit van voorzieningen, beleving etc. We moeten inspelen op de veranderende wereld om ons heen, knelpunten oplossen en kansen pakken vanuit ons eigen 'DNA'. Een goed draaiende recreatiesector levert een belangrijke bijdrage aan onze water economie en werkgelegenheid (ruim 2300 banen, Kenniscentrum toerisme 7 november 2016). Onze recreatie sector is ook in economisch slechte tijden een opvallend sterke en veerkrachtige sector gebleken. Onze recreatieondernemers zijn zich hiervan bewust. Tegelijkertijd is er besef dat het nodig is te blijven werken aan de kwaliteit van de verblijfsrecreatie en het toeristische product, bijvoorbeeld door de belangrijke opgave van kwaliteitsverbetering en herstructurering.

Strategische Visie en collegeprogramma

Volgens onze strategische visie 'Tij van de toekomst' zetten we in op 'een krachtige en duidelijk herkenbare toeristische hoofdstructuur (THS), met als basis een heldere gebiedsindeling van het eiland. Ieder gebied heeft hierbij een eigen karakter en ontwikkelaccent'.

Het collegeprogramma 2014-2018 zegt: 'Schouwen-Duiveland is het vakantie-eiland waar gasten en eilanders genieten van het fraaie en veelzijdige landschap, de bijzondere natuur, het water en de alom tastbare cultuur. De lucht is schoon, de nachten zijn

donker en de elementen wind, water en zon worden beleefd. Er zijn veel mogelijkheden om die kwaliteiten te beleven en recreatief te gebruiken. Kwaliteiten van het eiland zijn succesvol behouden en verder ontwikkeld. Schouwen-Duiveland is hierdoor een geliefde vakantiebestemming die de concurrentie met binnen en buitenlandse bestemmingen vol zelfvertrouwen aan kan'.

We doen volgens het collegeprogramma hiervoor het volgende:

- We versterken de herkenbaarheid van de diversiteit op het eiland met als doel dit voor toeristische producten beter te benutten. We stellen daartoe eerst een visie Toeristische Hoofdstructuur (THS) op. We betrekken daarbij de andere recreatiegemeenten in de regio. Nadat de visie is vastgesteld stellen we een uitvoeringsprogramma op.
- We hebben veel prachtige natuurgebieden op ons eiland. We zetten in op het versterken van de natuur- en cultuurgerichte recreatiemogelijkheden. We zijn van mening dat natuurgebieden voor iedereen bereikbaar moeten zijn. We laten geen kans onbenut om dit te bewerkstelligen.

2. Welke vraagstukken spelen er?

Voor Schouwen-Duiveland spelen diverse vraagstukken. Deze komen o.a. voort uit de evaluatie van ons actieprogramma in 2015, het vitaliteitsonderzoek voor Zeeland en Schouwen-Duiveland (ZKA) en de startbijeenkomst van 7 november 2016.

Allereerst de vraag: hoe blijven we ons profileren als veelzijdig en aantrekkelijk vakantie-eiland?. Volgens Tij van de toekomst is een randvoorwaarde dat we een gedegen promotie- en marketingbeleid verbinden aan de THS. Momenteel voeren we al het Eilandmarketingplan 2013-2018 uit. Vragen die hierbij spelen kunnen zijn:

- Hoe pakken we onze promotie en marketing in de toekomst verder op gekoppeld aan ons DNA en eilandprofiel ('groen-blauwe oase')?
- Hoe ontwikkelen we de Zeelandpas door en sluiten we als eiland aan op de digitale strategie van de VVVZeeland ('Digitale Zeeland Experience')?
- Hoe sluiten we in de promotie en marketing aan op ons lokaal DNA en onze regionale producten?
- Wat is het lokale DNA van het eiland, de diverse deelgebieden/kernen en hoe benutten we deze eigen en bestaande kwaliteiten ('verbonden door water')?

- Wat onderscheidt ons van andere eilanden en kustgemeenten en hoe laten we zien waarop en waarom wij trots zijn op ons eiland?
- Welke toeristen willen we met onze promotie en marketing bereiken en hoe doen we dat? Waar liggen kansen in de buitenlandse markten? (Duitsland, België, maar misschien ook andere landen?).

Vanuit onder andere het rapport 'Vitaliteit Verblijfsrecreatie Zeeland' van ZKA en de provinciale Kustvisie, komen de vragen: hoe houden we de kwaliteit van ons toeristisch product goed en houden we aansluiting op de wensen van onze huidige en toekomstige gasten? Hierbij spelen vragen zoals:

- Hoe staat de sector er nu voor? Analyse toeristische kerncijfers, aanbod verblijfsrecreatie en het profiel van de gast? Hoe kunnen we onze analyses en monitoring verbeteren?
- Hoe plaatsen we de ontwikkelingen vanuit de recreatiewoningenmarkt in perspectief en wat betekenen de uitgangspunten vanuit de Kustvisie voor ons gemeentelijk beleid?
- Hoe pakken we de herstructurering en kwaliteitsverbetering op van in bezetting teruglopende verblijfsrecreatieterreinen?
- Is nog uitbreiding en nieuwvestiging van recreatiebebouwing mogelijk en gewenst en zo ja waar? En hoe verhoudt zich dit tot herstructurering?
- Hoe stimuleren we vitaal ondernemerschap? Kunnen we klimmers verder stimuleren en dalers begeleiden? En wat is daarbij de rol van de gemeente en van andere partijen zoals Economische Impuls Zeeland en de Recron?
- Moeten we nieuwe niches in de markt aanboren en zo ja welke dan?
- Hoe versterken we onze kernkwaliteiten als het Noordzeestrand en de binnenwateren (Grevelingen, Oosterschelde? En hoe benutten we bijvoorbeeld het agrarisch landschap en onze natuur?
- Moeten we meer inzetten op duurzaam toerisme en zo ja, hoe doen we dat dan?

De afgelopen jaren hebben we ingezet op seizoensverlenging en productdifferentiatie. Volgens de strategische visie is ons toerisme (in 2040) sterk divers en profiteert het van water. We stimuleren kwaliteitsverbetering, differentiatie en innovatie voor de bestaande dag- en verblijfsrecreatie. Evenementen maken hier onderdeel van uit. Ook voor de toekomst is dus de vraag: hoe kunnen we onze kwaliteiten inzetten om gedurende het gehele jaar verschillende groepen gasten voor kortere of langere tijd recreatief verblijf en vertier te bieden? Vragen die spelen zijn:

- Welke trends en ontwikkelingen in de recreatiemarkt zijn essentieel voor

productinnovatie?

- Welke koppelingen zijn te maken met zaken als zorgtoerisme, wellness/gezondheid (rapport commissie Balkenende), natuur/veelzijdig landschap, cultuur/musea en (water)sport?
- Hoe ontwikkelen we productinnovatie en differentiatie vanuit onze eigen identiteit (DNA) en omgevingskwaliteit? Is er ruimte voor ondernemers om hierin te experimenteren? Hoe zien onze inwoners dit? En wat wil de consument?

In Tij van de toekomst is een basis gebiedsindeling opgenomen voor de THS. Deze indeling is:

- *Noord*: actief en dynamisch, dag- en verblijfsrecreatie, natuur en landschap en (onder)watersport (inclusief Brouwersdam en Grevelingen)
- *Zuid*: natuur(beleving), visserij en (onder) watersport op en rond de Oosterschelde (NPO)
- *Midden*: divers agrarisch landschap
- *West*: Noordzee, strand en duinen, dag- en verblijfsrecreatie
- *Zierikzee*: cultuurhistorie, maritiem omgeven door natuur
- *Bruinisse*: visserij en watersport (inclusief Grevelingendam)

Op basis van deze gebiedsindeling is de vraag: hoe versterken we de toeristisch-recreatie infrastructuur en hoe verbinden we de diverse deelgebieden met elkaar zodat voor de toerist sprake is van een totaalbeleving? Vragen die hierbij passen zijn:

- Wat zijn nog ontbrekende schakels in de verbindende recreatieve infrastructuur, wandel-, fiets- en ruiterspaden, maar ook vaarverbindingen.
- Hoe verbinden we de deelgebieden, kernen en vaargebieden zodat sprake is van een fysiek herkenbare structuur?
- Hoe kan de toeristische infrastructuur verschillende interessante product-markt combinaties en arrangementen mogelijk maken?
- Welke knelpunten zijn er op het gebied van veiligheid, bereikbaarheid, doorstroming en ontsluiting? Hoe verhoudt zich dit tot het Integraal Verkeersvervoersplan (IVVP)?
- Welke kansen liggen er voor Schouwen-Duiveland om in te spelen op allerlei vormen van duurzaam en elektrisch (toeristisch) vervoer, zowel over land als over water?
- Op welke wijze zetten we in op het actuele vraagstuk van de duurzame toeristische mobiliteit 2.0?

Volgens het rapport 'Vitaliteit Verblijfsrecreatie Zeeland' van ZKA, wordt samenwerken, zowel tussen ondernemers, als tussen ondernemers, overheden en overige partijen, zoals brancheorganisaties, steeds belangrijker. Ook de verbinding met de omgeving en de sociale bijdrage van het toerisme wordt belangrijker.

De vraag is dus: hoe kunnen we binnen en buiten de sector beter samenwerken, verbindingen maken tussen producten en de omgeving en zo per saldo komen tot een beter toeristisch product? Bijpassende vragen zijn:

- Zijn er wellicht samenwerkingsvormen tussen bedrijven mogelijk in relatie tot meer investeringen?
- Hoe blijven we zorgen voor kwaliteit in aanbod en personeel en houden we (jonge) talenten op ons eiland?
- Op welke wijze kunnen we een structureel overleg binnen en met de sector opzetten op basis van een gezamenlijke agenda?
- Hoe zetten we iedere partij daar in waar hij meerwaarde creëert? Iedere partij heeft z'n eigen rol die in samenwerkingsstructuren goed tot z'n recht moet komen.
- Op welke wijze brengen we financiële middelen samen? Blijven we werken met de huidige Voorziening Toerisme? (deel van de toeristenbelasting).
- Hoe verzorgen we de regionale afstemming?
- Hoe verbinden we de vrijetijdseconomie beter met de omgeving zodat deze meer in de samenleving is geïntegreerd?
- Hoe maken we hierbij duidelijk dat recreatie een groot effect heeft op andere sectoren (voorzieningen voor de inwoners etc.).

2.1 Probleemstelling

Om antwoord te geven op de vraagstukken en uitdagingen voor ons eiland hebben we een breed gedragen, actuele en herijkte integrale visie op het vakantie-eiland Schouwen-Duiveland nodig. Hierin benoemen we de belangrijkste kernopgaven en kansen voor de toekomst, vanuit onze bestaande kwaliteiten (eilandelijk DNA) en afgestemd op trends en ontwikkelingen.

2.2 Doelstelling

De visie bevat een gezamenlijke strategie (sector en overheid) voor de vragen die er liggen en vormt de onderligger voor de toekomstige samenwerking en gezamenlijke aanpak voor het veelzijdige vakantie-eiland Schouwen-Duiveland.

Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de voorspelbaarheid van ontwikkelingen en de samenleving steeds lastiger wordt. Het overleg met de sector maakt duidelijk dat de behoefte aan een richtinggevend maar bovenal ook flexibele toekomstvisie groot is. De Visie THS staat voor een integrale benadering van productontwikkeling en product vernieuwing, gebiedsontwikkeling van het eiland, samenwerking en marketing en promotie voor

de recreatie. Dit onder het motto dat 'het geheel meer dan is dan de som der delen'.

2.3 Welk resultaat beogen we?

Met de visie beogen we als resultaat:

1. Een door de sector en de gemeente gedragen visie die inspireert en een helder antwoord geeft in welke richting recreatief Schouwen-Duiveland zich verder ontwikkelt en antwoord geeft op de vragen die daarmee verband houden. De visie is helder en richting gevend maar laat voldoende ruimte om in te spelen op de actualiteit van vandaag en morgen.
2. Een uitvoeringsprogramma.
3. Een set afspraken over uitvoering van projecten, besteding van middelen en samenwerking (hoe gaan we het samen organiseren?).

Ad 1. De visie biedt een integraal en inspirerend beleids- en (ruimtelijk) ontwikkelingskader voor de komende 25 jaar. De THS versterkt de verbinding tussen de verschillende deelgebieden en kernen op het eiland. De visie, de ruimtelijke sfeer- en inspiratiebeelden, moeten vooral ondernemers en investeerders inspireren om te investeren in het toeristisch recreatieve product van Schouwen-Duiveland. De THS is daarmee de basis voor publieke en private investeringen die bijdragen aan de hoofddoelstelling om Schouwen-Duiveland als veelzijdig vakantie eiland te behouden en versterken.

Ad 2. De THS is een visie voor de (middel)lange termijn en de basis voor een uitvoeringsprogramma voor de komende 5 jaar. De THS vervangt enerzijds het bestaande 'Actieprogramma Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme', maar bouwt daar anderzijds ook op voort. Er zijn immers nog lopende projecten. Deze maken we af. Dit sluit aan bij de nadrukkelijke wens van de sector om voort te bouwen op het goede dat er al is.

Ad 3. Het Actieprogramma is in 2004 opgesteld, waarbij we in overleg met de sector een deel van de opbrengst toeristenbelasting besteden aan het toeristisch product. Deze Voorziening toerisme is de 'aanjaagpot' om initiatieven van de grond te krijgen en toeristische projecten uit te voeren. De vraag is hoe we hier in de toekomst mee omgaan.

Als het resultaat er ligt is de Visie THS uiteindelijk:

- Sturingsinstrument om de goede ruimtelijke en functionele ontwikkelingen op recreatief gebied op de juiste locatie te laten 'landen', op basis van de gekozen gebiedsindeling.
- Toetsingskader voor concrete initiatieven, subsidieaanvragen en ontwikkelingen.
- Leidraad voor onderliggende beleidsdocumenten en projecten op het gebied van strand, watersport, natuurgerichte recreatie, cultuurtoerisme, zorg en gezondheid;
- Samenwerkingsinstrument waarin de verantwoordelijkheden van de diverse betrokken partijen (gemeente, Recron etc.) in de te vormen samenwerkingsstructuren zijn benoemd.
- Communicatie-instrument richting bewoners, ondernemers, toeristen, medeoverheden en belangenorganisaties in recreatie en toerisme. De visie brengt het belang van de recreatie voor ons eiland nadrukkelijk onder de aandacht.
- Inspireert en uitnodigend De visie verleid organisaties en ondernemers tot samenwerking en investeringen.

3. Wie betrekken we? (omgevingsanalyse)

In bijlage 1 staat de voorlopige omgevingsanalyse. Dit werken we verder uit in een communicatieplan.

4. Hoe organiseren we het?

In overleg met de Recron willen we voor de deze visievorming niet werken met de klassieke indeling van 'stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep'. In plaats daarvan willen we voor Schouwen-Duiveland komen tot een 'recreatieve denktank Schouwen-Duiveland'. Deze denktank bestaat uit partijen dicht op de (verblijfs-)recreatie, zowel op het eiland als regionaal. Deze partijen houden zich hoofdzakelijk met (verblijfs-)recreatie bezig. De denktank heeft de uitdaging om 'cross-overs' te maken met andere thema's zoals natuur en cultuur. Deze denktank vormt na de visievorming, de basis voor de blijvende samenwerkingsstructuur om de recreatieve projecten uit te voeren en doelen te bereiken.

Door de koppeling te maken met regionale partijen verenigd in de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA) ontstaat een belangrijke binding met de Zeeuwse agenda voor (verblijfsrecreatie) en een gezamenlijke

uitvoeringsagenda. Op deze wijze worden regionale ontwikkelingen ingebed in de eilandelijke vraagstukken en doelen voor Schouwen-Duiveland.

In overleg met de Recron wordt de 'recreatieve denktank' als volgt samengesteld:

- Gemeente
- Recron
- Hiswa
- Vereniging Hotels en Pensions (VHP)
- Vekabo, afdeling Schouwen-Duiveland
- Vereniging Strandpaviljoenhouders Schouwen-Duiveland (VSSK)
- VVV Zeeland
- Kenniscentrum Kusttoerisme/HZ
- Economische Impuls Zeeland (EIZ).

De gemeente en Recron organiseren gezamenlijk het visietraject voor de THS. Dit betekent dat zij, in goede samenspraak met elkaar en waar mogelijk, ieder (deel)taken op zich nemen in het visietraject.

Deze organisatie van deeltaken bepalen gemeente en Recron nader met elkaar. Zij organiseren ook, samen met de partijen in de denktank, nadrukkelijk de input voor de visie en het draagvlak bij de overige stakeholders zoals benoemd in bijlage 1. Om tot een zo breed mogelijk draagvlak en betrokkenheid voor de visie te komen, ook bij inwoners en ondernemers, zetten we hierbij ook digitale middelen in. Hierdoor leggen we de drempel om input op de visie te leveren zo laag mogelijk. Op welke wijze dit plaatsvindt wordt nader ingevuld.

4.1 Tijdsplanning

We hanteren de volgende indicatieve planning:

1. Opstellen bestuursopdracht: november tot en met december 2016
2. 'Facts & Figures', de eerste basisvisie en de randvoorwaarden: januari 2017 tot en met maart 2017
3. 'Identity Matching (DNA)', doelen en thema's, basisvisie: april 2017 tot en met juni 2017
4. Opstellen definitieve visie en digitalisering/website: juli 2017 tot en met oktober 2017
5. Opstellen uitvoeringsprogramma 2017-2021: november 2017 tot en met december 2017. Vanaf 1^e kwartaal 2018 start de daadwerkelijke uitvoering.

Bijlage 1 Voorlopige omgevingsanalyse

- College en gemeenteraad
- Recron Nederland, afdeling Schouwen-Duiveland
- Vekabo Zeeland, afdeling Schouwen-Duiveland
- Vereniging Strandpaviljoenhouders Schouwse Kust (VSSK)
- Hotels/pensions (VHP)
- Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Schouwen-Duiveland
- Vertegenwoordiging Dorpsraden/Inwoners
- Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB)
- (Sport)visserij
- Platform Pioniers Brouwersdam
- HISWA Deltawateren
- Jachthaven Bruinisse
- Marina Port Zelande
- Roompot
- Landal
- Watersnoodmuseum
- Agrarisch Schouwen-Duiveland (ASD)
- Waterschap Schelde Stroom
- Rijkswaterstaat Zee en Delta
- Provincie Zeeland
- VVVZeeland
- Economische Impuls Zeeland (EIZ)
- Kenniscentrum kusttoerisme/HZ
- Natuurmonumenten
- Nationaal Park Oosterschelde (NPO)
- Natuur- en Recreatieschap Zuid-Westelijke Delta
- Staatsbosbeheer
- ZMF
- Natuur- en Vogelwacht SD
- Verenigde Musea Schouwen-Duiveland (VMSD)
- MKB/Ondernemersverenigingen
- Geïnteresseerde, innovatieve (nieuwe) ondernemers uit verschillende sectoren
- Gemeente Goeree-Overflakkee en overige kustgemeenten
- De gast/toerist
- Onderwijs/jongeren

